

Cserey Miklós

A Szülőnek lenni program a gyerekekért

A program gondolati alapjai

Rengeteg elméleti és gyakorlati tudás halmozódott fel a gyerekekről, a szülőkről és a családról a pedagógia, a pszichológia, a szociológia és még számos tudományág műhelyeiben, s ezek az ismeretek folyamatosan bővülnek. Ezek a tudások mind segítenek megérteni a családok működését, és megpróbálnak választ adni a társadalom és a kapcsolatok régi és új kérdéseire, ezekről azonban a gyakorló szülők keveset tudnak. Kevés olyan fórum van, ahol eljuthatnak hozzájuk ezek az ismeretek, és kevesek szokása szülőként tanácsot kérni, a szülők többség úgy gondolja, hogy jól neveli a gyerekét.

A Szülőnek lenni program (1) a szülőséggel, a gyerekek fejlődésének a segítségével foglalkozik. A szülőség a gyerek fogantatásától az életünk, az életük végéig tart, addig – bár nagyon különböző módon – mindig szükségünk van, támaszkodunk egymásra, kiegészítjük, segítjük egymást. Mindenki a legjobb szülő szeretne lenni, de valójában soha nem tanulta, hogy mit kell, lehet tenni, nem tudja, hogy a gyerekének mire van a leginkább szüksége, a gyereke milyen fejlődési fázisban van, milyen problémák foglalkoztatják, és erre milyen lehetséges válaszok vannak. A program szeretné felhívni a figyelmet arra, hogy a szülő segítő szándéka nem elegendő a hatékony és helyes segítséghez. A mai szülőnek segíteni kell a gyerekének olyan dolgokra is megtalálni a választ, amelyek az ő gyerekkorában, fiatal korában még nem léteztek, így nincsenek lehetséges mintái a megoldásra. A program szeretné, ha minél több szülő látná, tudná, hogy a gyereke minden cselekedetének megvan a mozgatórugója, és a gyerek minden életkorban a saját gondolatai és céljai szerint cselekszik, a szülőknek sokszor furcsán, de a saját szempontjaik szerint konzekvensen.

Tudjuk, hogy nagy figyelmet kell fordítani a csecsemőkre, a kisgyerekekre, de tudnunk kell, hogy ugyanilyen figyelemre van akkor is szükségük, amikor kisiskolások, amikor elkezdenek serdülni, és amikor elérik a fiatal felnőttkort. A szülő lehet a biztos háttér a gyereknek a kortárs csoporttal való viszonyban, a világ nehézségeinek a kezelésében, az önállóság kifejlődésében, a saját céljaik kitűzésében és megvalósításában.

Szeretnénk felhívni a szülők figyelmét arra, hogy mit kapnak tőlük a gyerekeik a segítségükkel, a szándékaiktól függetlenül, sokszor nem tudatosan, sokszor észre sem véve, hogy mi történik velük. A szülő mindig nevel, a legtöbbet akkor, amikor nem nevel, hanem él, dolgozik, szabadidejét tölti, kapcsolatokat ápol. A gyerek ezt látja, és kezdi alkalmazni azokat a mintákat, amelyek a számára eléggé erősek, szimpatikusak. A program segít a szülőknek, hogy többet tudjanak a gyerekeikről, jobban értsék és jobban elfogadják a saját gyerekeiket.

A Szülőnek lenni program céljai

A program legfőbb célja a közgondolkodás megváltoztatása annak érdekében, hogy a szülők akarjanak több ismeretet szerezni a gyerekek fejlődéséről és fejlődésének jellemzőiről, a szülői támogatás eredményes megoldásairól. Cél továbbá olyan országos hálózat létrehozása, amely szülői tanácsadókat készít fel arra, hogy különböző korosztályú gyerekek szülői csoportjainak nyújtsanak tanácsokat a gyerekük fejlődésének kérdéseire.

A program elősegíteni és ösztönözni kívánja a bevált gyakorlatok terjedését, a tanácsadók és az azonos helyzetben levő szülők tapasztalatcseréjét. A célok megvalósításához tanácsadókat, laikus segítőköt vár a program, és kialakítja a képzésüket, felkészítésüket, a képzés tematikáját, tartalmi és módszertani elemeit, valamint a folyamatos működtetés rendszerét. Azt valljuk, hogy a társadalmunk jövője a gyerekeinkben van, de az ő jövőjük a mienkben, a társadalomban, a szülőkében van.

A 3000-es szülői-családi segítő-tanácsadó hálózat

Alapvető feltételezésünk, hogy a szülőknek kevés lehetőségük van a gyerekük növekedésével, fejlődésével, személyiségének alakulásával kapcsolatos kérdéseket bármilyen szakértővel is közvetlenül, személyesen megbeszélni. De ha ismernének ilyen embereket a maguk környezetében, akkor fordulnának hozzájuk segítségért. Hisszük, hogy ma is van az országban 3000 ember, aki a maga környezetében alkalmanként segítséget nyújt szülőknek gyereknevelési kérdésekben, a problémák lehetséges megoldásában. Hisszük, hogy ezt szívesen, önzetlenül és esetenként az energiáit sem kímélve is képes megtenni. Ez a feltételezés jelenti az alapot arra, hogy lehetségesnek tartjuk egy országos szülői-családi segítő-tanácsadó hálózat létrehozását. Az a cél, hogy ezt a 3000 embert elérjük, ezért a hálózatot 3000-es hálózatnak nevezzük, éreztetve a cél komolyságát és súlyát.

A 3000-es hálózat céljai

A hálózat célja, hogy segítő-tanácsadó tagjai a szülőknek, családoknak, nevelőknek közvetlenül, személyesen tudjanak segítséget adni a gyerekek fejlődésével összefüggő szülői kérdésekben, a hagyományos felépítésű, a mozaik és az egyszülős családok, valamint a speciális helyzetű, fogyatékos, sérült vagy tartósan beteg gyerekeket nevelő családok részére. A tanácsadói hálózat folyamatos felkészítésével és fejlesztésével erősítjük a hálózati tudást, ezzel az országban több helyen is lesznek olyan segítők, akikhez a szülők segítségért, tanácsért tudnak fordulni.

A képzett, a képzésekben részesült tanácsadókkal kapcsolatos főbb elvárások:

- Ismerik a család és a gyerek fejlődésének főbb jellemzőit.
- Ismerik az aktuális szülő-gyermek problémákat.
- Ismerik a gyerekek főbb fejlődési helyzetait a különböző életkorokban.
- Képesek szülőcsoportok számára felkészítő programokat tartani.
- Rendelkeznek a csoportos módszertan főbb elemeinek ismeretével és készség szintű alkalmazásával.

A 3000-es hálózat működése, működtetése

A hálózat célja, hogy minden egyes tagjának lehetőséget adjon a saját tudásának, módszertanának megosztására, valamint mások tudásának és módszertanának megismerésére, ezáltal a saját erőforrásait jóval meghaladó tudásra és módszertanra tehet szert. A 3000-es hálózat tagjai nem helyettesítik azokat a szakembereket, akik pszichológiai, családterapeutai végzettséggel tudnak segíteni, de alkalmasak arra, hogy tájékoztatni tudják a szülőket, családokat a fő, jellemző folyamatokról, helyzetekről és hatásokról. A 3000-es hálózat tagjai képesek lehetnek meglátni és felismerni, amikor további szakember segítségére van szükség az eredményes, hatékony munkához.

A hálózatot ajánljuk a szülők körében, hogy problémáik, kérdéseik esetén a hálózat tagjait keressék meg. A hálózatba jelentkező tagok elérhetőségét nyilvánosan megjelentetjük, és azokat a főbb tevékenységeket, jellemzőket is, hogy a szülők milyen kérdésekben, problémákkal fordulhatnak hozzájuk. A 3000-es hálózat tagjai közzétehetik saját megoldásaikat, megfogalmazhatják kérdéseiket, fejlesztéseket kezdeményezhetnek, megoszthatják problémáikat. Saját maguk tevékenységének közzétételével együtt ők is hirdetik a hálózatot, és ezáltal hirdetik a hálózat többi tagját is, ami növeli az ismertséget. A 3000-es hálózat célja továbbá, hogy tagjai közül kerüljenek ki a későbbiekben a kiképzett, minősített, akkreditált szülői-családi segítő-tanácsadók.

Szülői-családi segítő-tanácsadó képzés

A szülői-családi segítő-tanácsadó képzés pályázati keretek között tud megvalósulni. Főbb témakörei a következők:

A családról

- A család mint rendszer, családformák
- Egyéni, páros és családi életciklusok
- Szabályok, határok, alrendszerek, normatív változások

A gyerekről

- A gyerek bio-pszicho-szocio fejlődése életkoronként
- A gyerek tanulásának (életmegismerésének) főbb jellemzői
- A személyiségfejlődésről

A szocializációról, a társadalmi környezetről

- A társadalmi környezet változásai, aktualitások, kihívások
- A család környezetének szociológiai változásai
- A család mindennapos működésének változásai

A szülőségről

- A szülői önismeret mint a tudatos cselekvés alapja
- A szülők saját elveinek kidolgozása
- A gyerek megértésének javítása

A tanácsadás módszertanról

- Csoportok kezelése
- Témafókuszálás
- A saját élmények felszínre hozatala

Az egyes modulokban a résztvevők foglalkoznak az elméleti kérdésekkel, az alkalmazható módszertannal, és mindazzal, hogy mi a legszükségesebb a segítő-tanácsadók részére. A program biztosítja a képzéshez és a további munkához szükséges segédanyagokat.

Élvezd az iskolát!

A program azt vallja, hogy a gyermekeink jelene a társadalmunk jövőjét határozza meg, a gyerekek személyiségfejlődése kulcsfontosságú a jövő sikere szempontjából. Naponta tapasztaljuk, hogy korábban létező működési és együttműködési formák a szülők és az iskola, a diákok és az iskola között jelentősen megváltoztak. Minden arra mutat, hogy jelentősen megváltozott a fiatalok szocializációja, a család, a gyermek, az intézmények, az iskola helyzete és szerepe a fiatalok növekedésének, felnőtté válásának támogatásában. Széleskörű tapasztalatok bizonyítják, hogy azok az iskolák sikeresebbek, ahol a diákokkal és a szülőkkel együttműködést alakítanak ki a pedagógiai célok elérése érdekében. A program olyan iskolai működést támogat, amelyben a gyerekek a természetes kíváncsiságukra építve, saját kreativitásukat használva fejlődnek, ahol a pedagógusok és a családok egymást támogatják, és egymásra támaszkodnak az alapvető feladataik ellátásában.

Az iskolával való együttműködést meghatározó fókuszpontok:

- A ma más, mint a tegnap, a holnap más lesz, mint a ma
- Amire a gyerekek szüksége van a személyiségfejlődése során
- Szocializáció, a szocializációs közegek hatása
- Együttműködés, egyéni és közös cselekvések
- Módszertanbővítés, saját fejlesztés
- Tapasztalatgyűjtés, tapasztalatmegosztás

A program az iskolával kapcsolatos céljait többféle módon igyekszik elérni: a személyiségfejlődéssel és a szocializációval kapcsolatos, korszerű ismeretek elterjesztésével; a gyermekek személyiségfejlődésének, nem kognitív képességei fejlődésének támogatásával. Olyan módszertanok kidolgozásában közreműködik, amelyek eredményeképpen fejlődik a korosztályos és a felnőtt társadalom, továbbá a pedagógusok és a szülők együttműködése. A sikerhez szükséges a csoportos módszertanok erősítése és a szakemberek egyéni fejlődésének a támogatása is.

Az iskolai programot az adott iskolában, településen együtt dolgozó pedagógusoknak, szociális segítőknak, a családokhoz kapcsolódó segítőknak, a szülői szervezetekben dolgozó aktivistáknak és a civil családtámogató szervezetek képviselőinek ajánljuk. A résztvevők kiválasztásának fő szempontja, hogy azonos földrajzi területről legyenek, mert így tudnak valós hatást elérni, egymáshoz kapcsolódni, egymást erősíteni.

A Szülőnek lenni konferencia

A programhoz kapcsolódó konferenciát az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kara, a Magyar Pedagógiai Társaság és a Szülőnek lenni program szervezi 2012 óta. 2022. május 24-én került sor a XI. Szülőnek lenni konferenciára online formában. A rendezvény központi témája a gyermekek biztonsága és fejlődése volt (2). A korábbi konferenciák hagyományait folytatva neves szakemberek közreműködésével beszélgettek a szervezők a gyerekeket és a családokat érintő témákról. Az előadók hazai és nemzetközi jó gyakorlatokat osztottak meg, követendő példákat mutattak be. A beszélgetések során szó esett az európai polgárosult iskoláról, a szakközépiskolák világáról, a Tanítsunk Magyarországot! programról is. Bemutakoztak a gyerekeket támogató szervezetek, beszélgettek a gyerekek olvasási szokásairól, arról, hogy miben tud segíteni az iskola.

Összegzés

Az érdeklődő szülők és szakemberek a családi, az iskolai működést és a gyermekek fejlődését segítő valamennyi programhoz kapcsolódhatnak. Több szakmai területen is lehetséges pályázati programokban való együttműködés. A közvetlen célcsoportok mellett a program szervezői lehetőséget látnak további szervezetek kapcsolódására is. Nyitottak arra, hogy együttműködjenek a családdal, az iskolával és a gyermekekkel foglalkozó rokon célú pályázati programok résztvevőivel, a helyi hatású, szociális témákkal foglalkozó szervezetekkel, a nevelőszülői hálózatokkal, a szociális munkásokkal, helyi szülői, családi szervezetekkel, a területi gyermekvédelmi szakszolgálatokkal, a Pedagógiai Oktatási Központokkal, a tankerületi központokkal és a családi napközikkel. A Szülőnek lenni program azért munkálkodik, hogy a szülőség a társadalmi közbeszéd része legyen, és a szülőségről felhalmozódott tudások váljanak a családok hétköznapijainak a gyakorlatává. Ebben együttműködik minden olyan szakmai partnerrel, amely elkötelezett a gyerekek, az iskola és a családok támogatása mellett.

Irodalom

- (1) A Szülőnek lenni program honlapja. <https://szulonek-lenni.webnode.hu/> (2022. május 31.)
- (2) A XI. Szülőnek lenni konferencia honlapja. <https://szulonek-lenni.webnode.hu/konferencia-2022/> (2022. május 31.)

Cserey, Miklós: Being a Parent program for children

Az írás szerzőjéről

Cserey Miklós

alapító, szülői-családi segítő-tanácsadó
Szülőnek lenni program

info[kukac]szuloneklenni.hu